

staar paa Spil. De Herrer fra den Gang anede ikke, hvad det nu drejer sig om, de kendte ikke den moderne Teologi, hele den moderne Videnskab; alle de Problemer var de ukendte med, og de vilde have korset sig, hvis de havde staaet overfor dem den Gang. Det nytter ikke at henholde sig til Askovadressen af 1881, det nytter ikke, selv om den var af et noget senere Tidspunkt. Vi maa tage Standpunkt overfor det, der foreligger, og her foreligger intet som helst, der afskaffer nogen Frihed i nogen Henseende, hverken herhjemme eller i Sønderjylland. Nu er det, man fra begge de Herrer Oppositionsordføreres Side lægger stærkt Vægt paa, at for Sønderjyllands Vedkommende er det et Tilbage-skridt dette med Tilmeldelseslisterne. Som de Herrer vil se, hviler Tilstanden dernede paa en midlertidig Lov, vedtaget for en Overgangstilstand dernede. Det, det gælder om at sammenligne, er: den Tilstand, hvorunder Sønderjyderne har levet hidtil i den preussiske Landskirke med den Forfatning, der var, og det, vi her tilbyder dem. Her tilbyder vi dem en Frihed, som jeg er sikker paa, at mange dernede vil have den Følelse overfor, at det er for rummeligt, det er for meget. Nej, det er sikkert, Tilmeldelsen vil ikke komme til at betyde noget væsentligt, og i hvert Fald et Brud med Ændringen af 1912 er der jo slet ikke Tale om. Men ejendommeligt er det at læse Forhandlingerne fra 1902 her i Folketinget, da det ærede Medlem Hr. Borgbjerg var Ordfører for sit Parti. Da Menighedsraadsloven var til Behandling her i Folketinget i 1902, stemte han for den og stemte for den Paragraf, som ikke alene havde Tilmeldelsespligt, men som udelukkede dem fra Valgret og Valgbarhed, hvem Præsten med Biskoppens Samtykke havde nægtet Adgang til Nadveren. Det kunde det ærede Medlem stemme for den Gang, og han kunde endogsaa staa op og sige: Se, det er mig, der har sejret!, saa at den højtærede Kirkeminister kunde staa op den Gang og sige: vi ved jo nok, at det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg) altid er Sejrherr. Det var en Triumf for det ærede Medlem den Gang at være naaet saa vidt, som man naaede ved den Menighedsraadslov. Da den blev vedtaget i Folketinget i 1902, indeholdt den adskilligt, som ikke nogen af Venstre i Øjeblikket vilde stemme for. Det ærede Medlem Hr. Borgbjerg har som Ordfører læst op flere Gange her i Tinget, baade i 1912 og nu ved første Behandling her, en Betænkning, som er skrevet af Harald

Holm i sin Tid, som et Udtryk for, hvad der var det rigtige, ægte grundtvigske og frisindede: Den Gang det ærede Medlem Hr. Borgbjerg stemte for Menighedsraadsloven af 1902, stemte Harald Holm imod den, og det gjorde han, idet han som Begrundelse gav, at Forslaget søgte ikke sit Udgangspunkt i Menigheden, som, hvor mangelfuld den end i flere Retninger kan være, dog først . . . o. s. v. . . . skal være det Grundlag, hvorpaa der skal bygges, og han skriver saa i Betænkningen, at der maa arbejdes paa at faa en Repræsentation, der kan blive et sandt og paalideligt Udtryk for det Liv, som rører sig i Kirken. Han vil ogsaa have en Repræsentation, men bygget op paa Frivillighedens Grund, og han taler endogsaa samme Sted om, at saa kommer vi saa vidt, at vi ogsaa gaar over til Bispevalg. Harald Holm vilde jo slet ikke det samme, som Hr. Borgbjerg vil. Det er to helt forskellige Standpunkter, men den første Halvdel har det ærede Medlem Hr. Borgbjerg brugt, den anden Halvdel ikke. Man maa dog tage det hele med. Men Harald Holm betyder ingenting for os mere. Nu er det os, som skal handle, og vor Ord kan have lige saa megen Værdi som de afdødes, og det, der maa fastslaaes fra vor Side her, er, at der er et Fremskridt i den kirkelige Lovgivning, vi her har faaet, paa et væsentligt Punkt, nemlig dette, at der gives større Albuenum for det personlige Arbejde. Der gives Menighederne større Frihed til at faa den Præst, de ønsker. Ved dette Ændringsforslag, som bliver vedtaget i Dag, og som de Herrer ikke kan stemme for, udvides Friheden endnu mere. Det gaar saa vidt i Retning af direkte Præstevalg, som man kan gøre, naar man ikke helt vil stryge Menighedsraadene og afskaffe kongelig Udnævnelse.

Med Hensyn til det, som altid bliver raabt efter os: Der ligger en Kirkeforfatning i dette, vil jeg sige, at der ligger ikke Spor af nogen Kirkeforfatning i disse Love. Det er ubegribeligt, at man vil suggestionere Folk til at tro, at disse Provstiuvalg, der kun har med økonomiske Sager at gøre og bestaar af Provsten og 2 Læg-mænd, skulde have noget med en Kirkeforfatning at gøre. Vi har haft Landemoder tidligere, som forskellige Regeringer har villet sige, at man kunde bygge en Kirkeforfatning paa, men der var ingenting at bygge paa. Det danske Folk har ikke villet have en Kirkeforfatning, men der ligger altid i det danske Folk en ond Samvittighed overfor Kirkeforfatningen,